

สืบสานประเพณีไทย "บุญเดือนสิบ..บุญข้าวสาก"

นำเสนอเมื่อ : 4 ก.ย. 2552

ประเพณี “บุญเดือนสิบ..บุญข้าวสาก”

เดือนสิบ บุญข้าวสาก

บุญเดือนสิบ บุญข้าวสาก หมายถึงบุญที่ให้พระเณรทั้งวัดจับสลากเพื่อจะรับปัจจัยไทยทาน ตลอดจนสำหรับข้าวที่ญาติโยมนำมาถวายและบุญนี้จะทำกันในวันเพ็ญเดือนสิบ จึงเรียกชื่ออีกอย่างว่า “บุญเดือนสิบ”

หรือชื่อน้อย

มูลเหตุที่ทำ

เพื่อให้ชาวโนนที่ปักดำไปหนึ่งองงาม และได้ผลบริบูรณ์ และเป็นการอุทิศส่วนกุศลถึงญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว

ความเป็นมาของสลากภัตตทาน ในสมัยหนึ่งพุทธองค์ได้เสด็จไปกรุงพาราณสี

ในคราวนั้นบุรุษชื่อใจ พากรรษาประกอบอาชีพตัดฟันขายเป็นนิตยเสมอมา

เขาเป็นคนเลื่อมใสพระพุทธศาสนายิ่งนัก วันหนึ่งเขาได้ปรึกษากับภรรยาว่า

“เรายากจนในปัจจุบันนี้เพราะไม่เคยทำบุญ-ทาน รักษาศีลและบรรพกาลเลย

ตั้งนั้นจึงควรที่เราจักได้ทำบุญกุศล อันจักเป็นที่พึ่งของตนในสัมปรายภพ-ชาติหน้า” ภรรยาได้ฟังดังนั้นแล้ว

ก็พลอยเห็นด้วย

จึงในวันหนึ่งเขาทั้งสองได้พากันเข้าไปเก็บผักหักฟันมาขายได้ทรัพย์แล้วได้นำไปจ่ายเป็นค่าหม้อข้าว 1 ใบ

หม้อแกง 1 ใบ อ้อย 4 ลำ กลวย 4 ลูก นำมาจัดแจงลงในส้ารับเรียบร้อยแล้วนำออกไปยังวัด

เพื่อถวายเป็นสลากภัตตทานพร้อมอุบาสกอุบาสิกาเหล่าอื่น สามิภรรยาจับสลากถูกพระภิกษุรูปหนึ่งแล้วมีใจยินดี

จึงนอมภัตตทานของตนเขาไปถวายเสร็จแล้วได้หลังนำทักษิโณทกให้ตกลงเหนือแผ่นปฏิทินแล้วตั้งความปรารถนา

“ด้วยผลทานทั้งนี้ข้าพเจ้าเกิดในปรภพใดๆ ชื่นชื่อความยากจนชื่นใจไรทรัพย์สินเหมือนดังในชาตินี้

โปรดอย่าได้มีแก่ข้าพเจ้าทั้งสองเลย

ขอให้ข้าพเจ้าทั้งสองเป็นผู้มั่งคั่งสมบูรณ์เพียงพร้อมด้วยทรัพย์สมบัติและมีฤทธิ์เดชมาก

ในปรภพภายภาคหน้าโนนเถิด” ดังนี้

ครั้นสองสามีภรรยาผู้นั้นอยู่พอสมควรแก่อายุชั้ยแล้วก็ดับชีพวายชนม์ไปตามสภาพของสังขาร ด้วยอาณิสงฆแห่งสลากภัตตทาน จึงได้ไปเกิดเป็นเทพบุตร เทพธิดาในดาวดึงส์สวรรค์ เสวยสมบัติทิพย์อยู่ในวิมานทองอันผุดผ่องไสภาตูลระการยิ่งนัก พรอมพร้อมไปด้วยแสนสร้างคณางเทพอัปสรหอมลอมเป็นบริวาร มีนามบรรหารว่า “สลากภัตตเทพบุตรเทพธิดา”

กาล กตฺวา ครั้นจุติเลื่อนจากสวรรค์แล้วก็ได้ลงมาเกิดเป็นกษัตริย์ในเมืองพาราณสี มีพระนามว่าพระเจ้าสุทธาธิส เสวยราชสมบัติอยู่ 84,000 ปี ครั้นเมื่อหนายจึงเสด็จออกบรรพชา ครั้นสัญญาสิ้นชีวลุงแล้วก็ได้ไปเกิดในพรหมโลก และต่อมาก็ได้มาอุบัติเป็นพระตถาคตของเรานั่นเอง นี่คือนิสงฆแห่งการถวายสลากภัตต นับว่ายิ่งใหญ่ไพศาลยิ่งนัก สามารถอำนวยสุขสวัสดิ์แก่ผู้บำเพ็ญทั้งชาติมนุษย์และสวรรค์ ในที่สุดถึงความเป็นพระพุทธรเจ้าได้

การเตรียมห่อข้าวน้อย พระสงฆ์รดน้ำที่ห่อข้าวน้อย แขนงห่อข้าวน้อยตามต้นไม้ ถวายภัตตอาหารแด่พระสงฆ์

คำถวายสลากภัต

เอตานิมะนังกันเต สะจากะภัตตานิ สะปะริวารานิ อะสุภักฺกฺฐานน ฐะปะตีตานิ
ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุโน ภัตเตอภิกขุสังโฆ เอตานิ สะลากะภัตตานิ สะปะริวารานิ
ปะฏิคฺคณาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ

คำแปล

ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ ภัตตาคารกับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านั้น ซึ่งตั้งไว้ ณ ที่โน้น
ข้าพเจ้าทั้งหลายขอนอมถวายแด่พระภิกษุสงฆ์
ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับซึ่งภัตตาคารพร้อมทั้งของที่เป็นบริวารเหล่านั้นของข้าพเจ้าทั้งหลายเพื่อประโยชน์และความสุข
แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

พิธีกรรม

เมื่อถึงวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 10 ญาติโยมจะเตรียมอาหาร คาวหวาน และหมากพลู บูหรี พอเข้าวันขึ้น 15
ค่ำ เดือน 10 ญาติโยมจะพากันทำบุญใส่บาตร พอถึงเวลาประมาณ 9 – 10 โมงเช้า พระสงฆ์จะตีกลองโฮม(รวม)
ญาติโยมจะนำอาหารที่เตรียมถวายพระสงฆ์และหอยขานอยซึ่งมีอาหารคาวหวาน
อย่างละเล็กอย่างละน้อยแต่ละหอยประกอบถวาย

1. ข้าวเหนียว เนื้อปลา เนื้อไก่ หมู และใส่ลงไปอย่างละเล็กอย่างละน้อยถือเป็นอาหารคาว
2. กล้วย น้อยหน้า ฝรั่ง แดงโม สับปะรด ฟักทอง (แล้วแต่จะเลือกใส่)เป็นอาหารหวาน

หลังจากนำอาหารที่เตรียมห่อเป็นคู่ๆ นำมาผูกกันเป็นพวงแล้วแต่จะใส่กี่ห่อก็ได้ส่วนใหญ่จะใช้ 10 คู่
เมื่อนำไปเลี้ยง “ผีตาแฮก” ที่นาของตนเองด้วย โดยมีความเชื่อว่าจะทำให้ผีตาแฮกพอใจ
และช่วยดูแลชาวภูทอกในนาในห้วงอวกาศสมบูรณ ตลอดจนช่วยขับไล่ศัตรูชาวไตแก หนู ปูนา
ไม่ให้มาทำลายต้นข้าวในนาอีกส่วนหนึ่ง เมื่อนำอาหารมาถึงศาลาวัดที่จะทำบุญแล้ว เขียนชื่อของตนลงในกระดาษ
ม้วนลงใส่ในบาตร เมื่อทุกคนมาพร้อมกันแล้ว ผู้ที่จะเป็นหัวหน้ากล่าวนำคำถวายสลากภัต
ญาติโยมวาตามจบแล้วนำไปให้พระเถร จับสลากที่อยู่ในบาตร พระเถรจับได้สลากของใคร
ผู้เป็นเจ้าของพาท้าว(สำหรับกับข้าว)และเครื่องปัจจัยไทยทานก็นำไปประเคนให้พระรูปนั้นๆ
จากนั้นพระเถรจะฉันทเพล ให้พระญาติโยมจะพากันรับพรแล้วกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลไปให้ญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว

ข้าวสากที่เตรียมไว้อย่างดี พร้อมน้อมไปอุทิศทานส่งผลบุญ

ขอบคุณ <http://www.lib.ubu.ac.th/html/report/ubontraditional/bunkawsag-10.htm>

